

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.06.1995, sp. zn. Tzn 17/95, ECLI:CZ:NS:1995:TZN.17.1995.1

Číslo: 15/1996

Právní věta: I. K posuzování jednání pachatele pokračujícího trestného činu loupeže spáchaného několika útoky, z nichž jedním se pachateli nepodařilo zmocnit se cizí věci: V případě, kdy škoda již způsobená ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlel způsobit, nedosáhne výše značné škody, jde o dokonáný trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. V případě, kdy škoda již způsobená teprve spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, dosáhne výše značné škody, jde o pokus trestného činu loupeže podle § 8 odst. 1, § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. V případě, kdy již způsobená škoda sama dosahuje výše značné škody a ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, nedosáhne výše škody velkého rozsahu, jde o trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. dílem dokonáný, dílem nedokonáný ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., a to i za okolností, že pachatel útokem, který se mu nepodařilo dokončit, chtěl získat věc, jejíž hodnota nedosahovala sama o sobě výše značné škody.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.06.1995

Spisová značka: Tzn 17/95

Číslo rozhodnutí: 15

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Loupež

Předpisy: 140/1961 Sb. § 8 odst. 1 140/1961 Sb. § 234 odst. 1 140/1961 Sb. § 234 odst. 2 písm. b)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud ČR zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 10. 1994 sp. zn. 6 To 48/94, jakož i rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. 3. 1994 sp. zn. 1 T 67/93, a tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 16. 3. 1994 sp. zn. 1 T 67/93 byl obviněný T. K. uznán vinným pokračujícím trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., neboť:

Při takto formulovaném výroku o vině uložil krajský soud obviněnému T. K. podle § 234 odst. 2 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání osmi let, pro jehož výkon jej zařadil do věznice s ostrahou (§ 39a odst. 3 tr. zák.).

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný zavázán k náhradě škody způsobené České poště, s. p., a to Oblastní správě pošt Ostrava ve výši 199 650 Kč a Oblastní správě pošt Brno 188 000 Kč, oběma s 3 % úrokem z prodlení od 24. 9. 1993.

O odvolání obviněného T. K. proti tomuto rozsudku rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 13. 10. 1994 sp. zn. 6 To 48/94. Odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného T. K. sice uznal vinným shora popsány skutky, ale kvalifikoval je jako tři samostatné trestné činy loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Při této změně výroku o vině uložil odvolací soud obviněnému podle § 234 odst. 1, § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání pěti let s výkonem ve věznicí s dozorem (§ 39a odst. 3 tr. zák.). V otázce náhrady škody rozhodl stejně jako soud prvního stupně.

Proti tomuto rozsudku Vrchního soudu v Praze podal ministr spravedlnosti České republiky ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného T. K. stížnost pro porušení zákona.

Ministr spravedlnosti souhlasí se závěry soudů prvního i druhého stupně, že obviněný T. K. se dopustil jednání uvedených pod body 1) až 3) výroků rozsudků obou těchto soudů. Za nesprávný a důkazně nepodložený však považuje právní názor odvolacího soudu, že se jedná o tři samostatné trestné činy loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Zdůrazňuje, že po objektivní stránce je pokračování v trestném činu loupeže podle § 234 tr. zák. nepochybně dáno. Pokud jde o časové hledisko, všechny tři byly spáchány v rozmezí necelých čtyř a půl měsíce. S ohledem na jejich značnou závažnost, nutnost přípravy a vysoké riziko dopadení nelze časové proluky mezi nimi považovat za tak výrazné, aby tuto objektivní souvislost přetrhávaly. V dosavadním řízení však nebyla dostatečně objasněna subjektivní stránka pokračování v posuzovaném trestném činu. Nebylo totiž důsledně zjišťováno, zda, kdy a v jaké výši obviněný T. K. uhradil dlužné částky, za jejichž podvodné vylákání byl v té době stíhán v trestní věci vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 1 T 23/94. Je proto nutné, aby v tomto směru bylo dokazování doplněno.

Z uvedených důvodů ministr spravedlnosti ČR navrhl, aby Nejvyšší soud ČR vyslovil, že napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze byl porušen zákon v ustanoveních § 89 odst. 3 tr. zák., § 2 odst. 5, 6, § 258 odst. 1 tr. ř., aby tento rozsudek i jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Ve vztahu k výroku o vině provedl Krajský soud v Brně v hlavním líčení úplné dokazování. Takto provedené důkazy logicky správně hodnotil. Jeho závěr, že obviněný T. K. se dopustil jednání, pro které byl rozsudkem tohoto soudu uznán vinným, proto odpovídá výsledkům dokazování. Obhajoba obviněného, že není pachatelem loupežných přepadení na poštách v Kozlovicích a ve Svitávce (body 2. a 3. výroku cit. rozsudku), byla provedenými důkazy spolehlivě vyvrácena. S velmi podrobným a přesvědčivým odůvodněním tohoto závěru krajského soudu, obsaženým v jeho rozsudku, se ztotožnil již Vrchní soud v Praze jako soud odvolací a souhlasí s ním i Nejvyšší soud České republiky. Až na dále uvedenou výjimku zvolil soud prvního stupně také odpovídající právní kvalifikaci těchto tří útoků, a to jako jeden pokračující trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. Jestliže si totiž obviněný T. K. ve všech třech případech s maskou na obličej a s věrnou maketou samopalů na pracovních poštách vynucoval vydání tržeb, pak „proti jinému užil pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci“. Soud prvního stupně hodnotil všechny tyto tři útoky jako součást jednoho pokračujícího trestného činu. Jimi způsobenou škodu proto sečetl, a protože součet přesáhl 200 000 Kč, uzavřel, že jde o „značnou škodu“ ve smyslu § 89 odst. 14 tr. zák. a nařízení vlády ČSFR č. 464/1991 Sb. Obviněného T. K. proto uznal vinným spácháním trestného činu loupeže podle § 234

odst. 1, 2 písm. b) tr. zák.

V rámci těchto svých, jinak naprosto správných, úvah však krajský soud přehlédl hmotněprávní důsledek toho, že obviněnému se v případě třetího útoku nepodařilo zmocnit se tržby. Trestný čin loupeže je ve své základní skutkové podstatě podle § 234 odst. 1 tr. zák. dokonán již užitím násilí, resp. (v daném případě) pohrůžky bezprostředního násilí, aniž je třeba, aby se pachatel věci zmocnil. Jiná je však situace, je-li čin spáchán za okolností, kdy byly splněny podmínky pro jeho posouzení podle § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. Tato kvalifikovaná skutková podstata vznik škody již předpokládá, a to dokonce v určité výši, a trestný čin podle ní je dokonán až způsobením této škody. Tzv. kvalifikovaná skutková podstata trestného činu, tj. znaky základní skutkové podstaty i znaky okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby totiž tvoří jeden celek. Pro dokonání takového kvalifikovaného trestného činu se proto vyžaduje, aby byly naplněny všechny tyto znaky, tedy jak znaky základní skutkové podstaty, tak i znaky podmiňující použití vyšší sazby, které přistupují ke znakům základní skutkové podstaty (srov. č. 1/1980, str. 17 sb. rozh. tr.). Jsou-li u pokračujícího trestného činu tyto znaky v předpokládaném rozsahu již naplněny, je nutno i další samostatné útoky tohoto skutku rovněž posuzovat z hlediska zákonných podmínek popsanych v kvalifikované skutkové podstatě a tam již je objektivní stránka charakterizována tak, že se způsobení škody zmocněním se věci předpokládá.

Tyto právní skutečnosti se v případě pokračujícího trestného činu loupeže spáchaného několika útoky, z nichž jedním se pachateli nepodařilo zmocnit se cizí věci, projeví tímto způsobem:

V případě, kdy škoda již způsobená ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlel způsobit, nedosáhne výše značné škody, jde o dokonáný trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák.

V případě, kdy škoda již způsobená teprve spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, dosáhne výše značné škody, jde o pokus trestného činu loupeže podle § 8 odst. 1, § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák.

V případě, kdy již způsobená škoda sama dosahuje výše značné škody a ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, nedosáhne výše škody velkého rozsahu, jde o trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. dílem dokonáný, dílem nedokonáný ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. ř., a to i za okolností, že pachatel útokem, který se mu nepodařilo dokončit, chtěl získat věc, jejíž hodnota nedosahovala sama o sobě výše značné škody.

Soud prvního stupně měl proto posuzované tři útoky kvalifikovat tak, jak je popsáno v naposled uvedeném případě.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací ve svém rozsudku ze dne

13. 10. 1994 sp. zn. 6 To 48/94 odmítl závěr soudu prvního stupně o pokračování v trestném činu loupeže s poukazem na jeho nedostatečně prokázanou subjektivní stránku a na časový odstup mezi jednotlivými útoky. Napadený rozsudek Krajského soudu v Brně proto zrušil a sám rozhodl tak, že obviněného T. K. uznal vinným třemi samostatnými trestnými činy loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., když ani v jednom případě způsobená, resp. hrozící škoda, nepřesáhla hranici značné škody.

Tento právní názor odvolacího soudu však není správný.

Legální definice pojmu pokračování v trestném činu je obsažena v ustanovení § 89 odst. 3 tr. zák. Rozumí se jím takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují stejnou skutkovou podstatu trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a v předmětu útoku. Tato zákonná definice je účinná až od 1. 1. 1994. V době spáchání trestného činu se výklad znaku pokračování opíral o právní zvyklost.

Výklad tohoto znaku se však v podstatných rysech nelišil od zákonné definice. Krajský soud v Brně přesvědčivě vyložil, že tato objektivní i subjektivní stránka pokračování v trestném činu je u posuzovaného jednání obviněného T. K. splněna. Časový odstup je mezi prvním a druhým útokem zhruba jeden a půl měsíce, mezi druhým a třetím útokem několik dnů přes dva a půl měsíce. Uváží-li se, že ve všech těchto případech šlo o přepadení pošt vyžadující jistou přípravu, při nichž byly (resp. ve třetím případě měly být) uloupeny nemalé finanční částky, a že všechny byly provedeny prakticky naprosto shodným způsobem, nepředstavuje tento odstup doby okolnost vylučující závěr, že stále jde o jednání uskutečňované na základě jednotného záměru. Ten vyplývá nejen ze skutečnosti, že obviněný T. K. řešil tímto jednáním svoji finanční tíseň, v níž se ocitl v souvislosti s probíhajícím trestním stíháním pro trestnou činnost podvodného charakteru, nýbrž i z naprosto shodného způsobu provedení všech tří loupežných přepadení poštovních úřadů nepřilíš vzdálených od jeho bydliště. Přesahuje proto potřeby (a v podstatě i možnosti) dokazování, aby bylo ještě zkoumáno, k jakému konkrétnímu účelu použil zisku z prvního a druhého loupežného přepadení, zda k úhradě pohledávek způsobených trestným činem podvodu podle § 250 tr. zák., pro který byl v té době stíhán, nebo k jiným účelům, např. ke krytí svých osobních potřeb. Doplnění dokazování navržené ve stížnosti pro porušení zákona proto nepovažuje Nejvyšší soud ČR za nezbytné.

Výrok o trestu je odvislý od výroku o vině. Pokud se však nový výrok o vině vyneseny Krajským soudem v Brně bude od výroku obsaženého v jeho původním rozsudku ze dne 16. 3. 1994 sp. zn. 1 T 67/93 lišit jen v již zmíněné otázce nedokonání třetího útoku trestného činu loupeže, pak zdůvodnění tohoto výroku rozsudku je správné.

Výhrady nemá Nejvyšší soud ČR ani k výroku o náhradě škody, obsaženému jak v rozsudku soudu prvního stupně, tak v identické podobě i v rozsudku odvolacího soudu.

ze všech až dosud uvedených důvodů proto Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 10. 1994 sp. zn. 6 To 48/94 byl ve prospěch obviněného T. K. porušen zákon v ustanovení § 254 odst. 1, § 259 odst. 3 tr. ř., tedy v těch ustanoveních, která upravují přezkumnou povinnost odvolacího soudu a podmínky, za nichž může sám ve věci rozhodnout rozsudkem. Naproti tomu v řízení, které tomuto rozsudku odvolacího soudu předcházelo, bylo vysloveno porušení zákona v neprospěch obviněného v ustanovení § 234 odst. 2 písm. b) tr. zák., spočívající v nepřesném posouzení všech tří útoků jako jednoho dokonatého trestného činu loupeže podle cit. zákonného ustanovení, aniž by bylo vyjádřeno, že nedošlo k dokonání třetího z těchto útoků.

Protože stížnost pro porušení zákona byla v neprospěch obviněného T. K. podána a bylo o ní rozhodnuto ve lhůtách uvedených v § 272 tr. ř., mohl Nejvyšší soud ČR podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze i jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne

16. 3. 1994 sp. zn. 1 T 67/93 zrušit. Podle posledně cit. zákonného ustanovení současně zrušil i všechna další rozhodnutí na tyto zrušené rozsudky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením pozbyla podkladu. Protože v mezidobí byl obviněnému T. K. uložen pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 20. 2. 1995 sp. zn. 1 T 23/94 za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. a dále za tři trestné činy loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., jimiž byl uznán vinným napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze, souhrnný trest odnětí svobody v trvání pět a půl roku s výkonem ve věznici s dozorem, je zrušeným, obsahově navazujícím rozhodnutím, i tento výrok o souhrnném trestu.

Krajskému soudu v Brně jako soudu prvního stupně pak bylo podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázáno, aby posuzovanou věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V důsledku zrušení výroku o souhrnném trestu z cit. pravomocného rozsudku Okresního soudu v Olomouci není trestní stíhání ani

v této věci obviněného T. K. skončeno, pokud jde o řízení a rozhodnutí o trestu. Bude proto třeba i tuto věc v uvedeném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

1) dne 24. 3. 1992 kolem 16.15 hod. vnikl s věrnou maketou samopalů z černého plastu a s maskou na obličej za přepážku hlavní provozní místnosti poštovního úřadu ve Fryštáku, okr. Zlín, kde pod pohružkou použití údajné zbraně přinutil pracovníce pošty J. K., J. B., I. G. a M. N. k vydání peněžní hotovosti ve výši 180 000 Kč ke škodě Správy pošt a telekomunikací, s. p. Praha, Oblastní správy pošt Brno, a vzápětí z místa uprchl,

2) dne 14. 5. 1992 kolem 17.00 hod. s věrnou maketou samopalů a s maskou na obličej vstoupil do prostoru pro styk s veřejností na poště v Kozlovicích, okr. Frýdek-Místek, po vyražení dveří vnikl do místnosti za přepážkou, kde si s namířenou maketou střelné zbraně vynutil u Z. H. vydání částky 199 650 Kč ke škodě Správy pošt a telekomunikací, s. p. Praha, Oblastní správy pošt Ostrava 1, a poté z místa odešel,

3) dne 4. 8. 1992 kolem 10.30 hod., vybaven slzotvorným prostředkem, maskou na obličej a věrnou maketou samopalů vnikl do pracovní místnosti za skleněnou přepážkou pošty ve Svitávce, okr. Blansko, kde se v té době nacházela finanční hotovost ve výši 45 052,20 Kč, požadoval po vedoucí této pošty J. A. vydání peněz, když si představoval, že takto získá nejméně 50 000 Kč až 100 000 Kč, a když před ním jmenovaná utíkala a volala o pomoc, žádné hotovosti se nezmocnil a při útěku z místa činu byl zadržen náhodnými svědky.